

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra pastorální a spirituální teologie

Teologické nauky

Kateřina Lysáčková

**Vliv svatých rodičů, Louise Martina a jeho ženy Zélie,
na duchovní život svých dcer**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Luisa Karczubová, Th.D.

Olomouc 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne

.....

Podpis autora

Poděkování

Děkuji Luise Karczubové Th.D., za vedení mé bakalářské práce, za trpělivost a poskytování cenných rad a připomínek. Děkuji také mým přátelům, kteří mě velkoryse podporovali radou a modlitbou.

OBSAH

ÚVOD	6
1. RODINNÉ KOŘENY	8
1.1. Luis Martin jako mladý muž.....	9
1.2. Zélie Marie Guérinová, její rodina a mládí.....	10
1.3. Dva lidé, kteří se společně učí žít	11
1.4. Společné podnikání.....	12
2. DĚTI LOUISE A ZÉLIE MARTINOVÝCH.....	14
2.1. Marie Martinová	14
2.2. Pavlína Martinová.....	15
2.3. Leonie Martinová.....	15
2.4. Celina Martinová	17
2.5. Terezie Martinová.....	19
3. ROZVÍJENÍ VZTAHU S BOHEM A LIDMI.....	21
3.1. Reakce manželů Martinových na potřeby i podněty svého okolí	21
3.2. Misijní zájem o šíření evangelia “až na kraj světa”	22
3.3. Mateřství skrze víru, víra posílena mateřstvím.....	23
3.4. Projev otcovské péče Luise Martina o své drahé.....	24
4. VÝCHOVA DCER V LÁSCE K BOHU	25
4.1. Vlastní příklad života.....	25
4.2. Zdravý vztah k Bohu.....	26
4.3. Těšit Ježíše – přinášet mu dary	27
4.4. Výuka katechismu a úsilí o duchovní život.....	27
4.5. Svůj den zasvětit Bohu.....	28
4.6. Dar služby pro své okolí	29
5. SVĚDECTVÍ VLASTNÍHO ŽIVOTA.....	31
5.1. Zélie Martinová – dar svého života	31
5.2. Louis přijímá nabídku podpory od rodiny	31
5.3. Vlastní nasazení pro realizaci přání dcer	32
5.4. Darování dcer Bohu	32
5.5. Louisova nemoc a smrt	33
6. SESTRY JAKO SESTRY V KRISTU.....	35
6.1. Jiná cesta – tatáž láska	35
6.2. Sestry karmelitky	35

6.3. Terezie, odkazující na dva “svaté pilíře” 19. století	35
7. PROCES BEATIFIKACE A KANONIZACE LOUISE A ZÉLIE	37
ZÁVĚR.....	38
SEZNAM ZKRATEK.....	40
SEZNAM LITERATURY	40

ÚVOD

Chci se v této práci zaměřit souvisleji na jednu rodinu z celého spektra jiných rodin, které jistě také vedly své děti ke zbožnosti a vynikaly svatostí. Příběh rodiny Martinových je fascinující. Louis a Zélie Martinovi jsou dva lidé, kteří se setkali uprostřed 19. století. Dva lidé, kteří se chtěli stát původně sami zasvěcenými osobami. Přesto nakonec zakládají rodinu. Jejich životy nejsou ušetřeny těžkostí, ale dokážou je podivuhodně proměnit. Jejich životní konání nabývá mnohem širšího a hlubšího rozměru, protože radosti, i bolesti, se u nich nikdy neminou svým cílem, nikdy se nepromrhají ve ztracení cenného času, který jim Bůh ve své dobrotě nabídl. Vše totiž svěřují do rukou Boha.

Všechny dcery, které přežily do dospělého věku, se nakonec staly řeholicemi. Jak je to jen možné? Tolik povolání k zasvěcenému životu v jedné rodině! Nejdříve u rodičů, poté u dcer. Jakým způsobem spolupracovali Louis a Zélie Martinovi na duchovním vývoji svých dcer? Jak jim ukazovali cestu za Všemohoucím? Jedné z dcer Martinových je věnována větší pozornost lidí. Nutno říci, že právem. Naučila nás malé cestě.¹ O sv. Terezii od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře je napsáno mnoho knih, žel o jejich rodičích zatím tak málo. Avšak i její sestry by si zasloužily v tomto směru více popularity.

Každá akce, by měla vyvolat reakci, a to zvláště mluvíme-li o rodině, v které se praktikuje trojrozměrná láska. Bůh-rodice-děti. Nejen, že velký podíl na výchově a Božím plánu věčnosti mají rodiče, jakožto spolupracovníci s Boží milostí. Také jednotlivé osoby, tedy děti, které Bůh chtěl vložit do této rodiny, jsou bytostmi, které utvářejí svým způsobem vnitřní i vnější svět celé rodiny. Ovlivňují svým životním příběhem i své vzdálené příbuzné, a dále celý svět. Jak Louis a Zélie Martinovi ovlivnili své dcery v duchovní oblasti? Nelze mluvit o jedné lidské oblasti bez druhé. U člověka to nelze.

Proto se ve své práci vynasnažím poodkrývat jednotlivé oblasti jejich života a dospět tak k bližšímu porozumění pro čtenáře této práce, aby se zamysleli nad těmito ušlechtilými dušemi, totiž Louisem a Zélií Martinovými z jiného pohledu. Tímto pohledem myslím především možnost představit Louise a Zélii Martinovi jako lidi, kteří hluboce žili důvěrný vztah s Bohem, a tento jejich vztah posloužil jako inspirativní prvek do duchovního života

---

¹ Terezie byla “malá” – v mystickém slova smyslu. Neznala jiné ctižádosti než touhu po onom záslužném “zmenšování”, “jež sám Syn Boží v evangeliu tak často chválí. (...) Tato dcera Karmelu nás má přesvědčiti, jak je snaha po dokonalosti snadná. Proto usiluje, aby nás naučila cestě duchovního dětství. Nic totiž by nemělo být člověku lehčí než dětinná důvěra v Boha a úplná oddanost jemu. Srov. TEREZIE. *Dějiny duše sv. Terezie Ježíškovy, karmelitky (1873-1897)*. Praha: 1929, s. 14-15.

jejich dcer. V první kapitole jsem se rozhodla přiblížit tyto dva světce, zvláště z hlediska jejich prostředí a jejich vlastní rodiny a jejich ctižádostí. Snažím se v první kapitole této práce, o to, aby se stala srozumitelnější i pro čtenáře, kteří se s těmito světci zatím blíže neseznámili. Druhá kapitola navazuje na dcery Louise a Zélie Martinových. Ve třetí kapitole se snažím přiblížit Louise a Zélii Martinovi jako praktické realistické svaté, kteří svou službu lásky praktikují slovem i skutkem. Čtvrtá kapitola znázorňuje vštěpování základních stavebních kamenů duchovního života na cestě k Bohu. Pro pátou kapitolu jsem vybrala téma sebeoběti u obou rodičů. V šesté kapitole se snažím zdůraznit rozdělenost, ale i sloučení, kterou aplikovaly všechny dcery ve svých následných vztazích v komunitách, kde se staly řeholicemi. Sedmá kapitola je věnována, pro úplnost práce, průběhu beatifikace a kanonizace Louise a Zélie Martinových a náhledu na tyto svaté, jako na mocné přímluvce v nebi.

1. RODINNÉ KOŘENY

Než začneme hovořit o Louisi a Zélii² Martinových, je nutné vrátit se do jejich dětství. Jak byli oba formováni jako děti? Jakým způsobem se angažovali jejich rodiče v náboženské výchově svých dětí? Může nám to napomoci k odhalení prvních impulzů duchovního života, který v jejich dětství nabírá sílu a na konci jejich životní pouti dosahuje téměř svého cíle. Co je však onen duchovní život? Páter E. J. Cuskelly (1994, s. 7) uvádí: „*Pocitujeme potřebu prohloubit svou znalost o Bohu, pozorněji zachycovat volání jeho lásky a připravit svá srdce, aby na ně pohotověji odpovídala.*”³

Každý člověk je zcela originální lidskou bytostí. Bůh netvoří kopie. Znamená to, že i každý rozměr duchovního projevu v lidském životě bude mít svoji vlastní dynamiku, nakolik je to milé Duchu Svatému, který v dotyčném jedinci utváří vlastní cestu. Duchovní život může být různě interpretován, ale má jeden základ. Duchovní život se úzce dotýká celého člověka a jeho života.⁴ Nemůže v rámci duchovního života dojít k separaci částí jednotlivých oblastí jedince. Pak by se jednalo jen o pokřivený obraz pravé víry.

Altrichter, M. (2017, s. 22) píše: “*Bůh je Osoba, a proto o Něm můžeme hovořit tehdy, pokud hovoříme s Ním. O duchovním životě se nemůžeme vyjadřovat bez zkušenosti vztahu.*”⁵ Správné uchopení pojmu „duchovní“ je možné jen v souvislosti s přijetím duchovní skutečnosti, která se týká celého člověka. Není možné pojmout lidský život, svět, a každodenní situace s vědomím, že se do různých projevů nemůže Bůh vyjadřovat. Vše, co nás jako lidi obklopuje, lidské vztahy, příroda, vesmír, to vše je projevem Boží vůle a Jeho záměrů. Skrze tyto skutečnosti můžeme Pána poznávat. Všechno nás tedy může vést k pochopení Boží lásky k nám, a také k tomu, abychom jej hledali a ptali se na jeho vůli v našem věčném životě, který nám již zde na zemi daroval. Pojdme si nyní představit Louise a Zélii Martinovi a následně i jejich rodinu, kterou vytvořili. Rodina Martinových, nám obrazem svého života má v mnohém co nabídnout, a to i po tolika letech, které již uplynuly, od jejich vstupu do nebe.

---

² Azélie Marie Guérinová (1831-1877). V BP uvádíme pouze tvar jména Zélie.

³ CUSKELLY, E. J. *Současná spiritualita: duchovní život z hlediska současné psychologie*. Kostelní Vydří: 1994, s. 7.

⁴ ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. Velehrad: 2007, s. 15.

⁵ ALTRICHTER, Michal. *Spirituální teologie*. Velehrad: 2017, s. 22.

1.1. Luis Martin jako mladý muž

Louis Martin se narodil 22. srpna 1823 v Bordeaux, ve městě na jihozápadě Francie. Jeho otcem byl Pierre François Martin⁶, kapitán francouzské armády, který musel často kvůli své profesi měnit místo pobytu na mnoha posádkách.⁷ Louisovou matkou byla Fanny Boureauová.⁸ Co by se dalo říci o mladém Louisi a o jeho rodičích? Louisův otec, kapitán Pierre Martin, byl hluboce věřící člověk. Zažil ještě dobu napoleonských válek. Jeho duchovní život se vyznačoval neochvějnou důvěrou v Boha, byl to laskavý člověk. Fanny Boureauová byla také hluboce věřící osobou, která již od mládí vedla svého syna k modlitbě a k důvěře v Boha. Byla to skutečná žena modlitby.⁹ Kapitán Martin se oženil se svou ženou v roce 1818¹⁰. Louis Martin měl čtyři sourozence, ti však velmi brzy zemřeli, a on zůstal v rodině jediným potomkem.

Díky četnému stěhování si Louis Martin zamiloval cestování, které praktikoval až do konce svého života, dokud mu sloužilo zdraví. Obdivoval při svých pěších výletech krásu přírody a chválil za ni Stvořitele. Louis nevystudoval žádnou střední školu. To bylo i jedním z důvodů, proč mu nebyl dovolen vstup do kláštera Svatý Bernard¹¹. Dalším důvodem bylo, že neovládal latinu. Docházel tedy na soukromé lekce latiny. Když zasáhla do jeho života i nemoc, viděl v tom Louis znamení, že má od svého počínání upustit.

U svého strýce se setkal s hodinářským řemeslem, které jej velmi nadchlo. Rozhodl se tedy vyučit v hodinářském a klenotnickém oboru. Své učení započal ve Strasbourgu, a dovedl jej k dokonalosti v Paříži¹². Pokud se měl někde skutečně naučit důvěře v Boha, bylo to právě hlavní město Francie. Zde cíhalo na mladého člověka tolik nástrah a mravní zkaženosti, že se musel denně naučit vrhat se do Boží náruče, aby byl chráněn před poskvrněním své duše.

Po vyučení se přestěhoval do města Alençon, kde si v ulici Pont-Neuf¹³ zřizuje hodinářský a později i klenotnický krám. Zajímal se o vše, co bylo kolem něj. Udivovala jej příroda, vnímal Boží krásu kolem sebe. Hodně o všem přemýšlel. Přestože nevystudoval žádnou střední školu, tíhl svou vlastní přirozeností k četbě, a to zvláště romantiků. Jeho matka

---

⁶ Pierre-François Martin (1777-1865).

⁷ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 14.

⁸ Srov. Tamtéž, s. 14.

⁹ Srov. Tamtéž, s. 14.

¹⁰ Srov. Tamtéž, s. 14.

¹¹ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 16.

¹² Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 16.

¹³ Srov. Tamtéž, s. 16.

jej vedla ke kontemplativní modlitbě. Louis byl před Bohem otevřený a neskutečně pokorný, otevřený pro Boží rozhodnutí v jeho životě.

Do společnosti Louis moc často nechodil, tudíž příležitost setkat se se svojí budoucí manželkou byla minimální. Namísto toho pěstoval zbožný život, navštěvoval setkání mládeže¹⁴, a navštěvoval často kostel Panny Marie Vítězné. Měl ve velké úctě Pannu Marii a zvláště k ní se utíkal o pomoc. V období dospívání je Louisovi věnována socha Panny Marie Vítězné¹⁵, kterou umístí do zahrady, ve které se nachází i malá stavba zvaná Pavilon, kterou odkoupil pro účely tichého rozjímání. Louis postupně do svého srdce začal přijímat myšlenku, že zůstane starým mládencem.

Jak však postupoval čas, a Louis ani nadále neprojevoval touhu založit rodinu, rozhodla se jeho matka sama aktivně zapojit do hledání nevěsty pro svého syna. Tato její aktivní účast byla krásným plodem, projevem starosti matky o syna. Vybrala nakonec více než dobře mladou ženu, která s Louisem vytvoří nádherné pouto plné lásky.

1.2. Zélie Marie Guérinová, její rodina a mládí

Zélie Guérinová se narodila 23. prosince 1831 v Saint-Denis-sur-Sarthon v departementu Orne¹⁶. Její rodinu tvořila zbožná matka¹⁷, která dbala na pevně dodržované předpisy v náboženském životě. Laskavost k dětem příliš neprojevovala. Svě děti vychovávala v duchu strohého moralismu smíšeného s vírou¹⁸.

Otec Zélie, Isidor Guérin¹⁹ byl ke svým dětem ve výchově velmi přísný. Celá rodinná situace byla navíc zhoršena nepříznivým finančním zázemím. Zélie byla ve svém mládí, díky těmto aplikovaným prvkům ve výchově, vystrašeným dítětem. Mezi sedmým až dvanáctým rokem, byla Zélie skoro neustále nemocná. Snad i náročná výchova byla příčinou častých nemocí, úzkostí a záchvatů migrén, kterými Zélie trpěla. Naštěstí měla silnou oporu, a to ve své sestře Marii Louise. Navzájem si byli celoživotními rádkyněmi a přítelkyněmi. Tyto sestry měly ještě mladšího bratra Isidora, benjamínka rodiny.

Napjatá atmosféra v domácím prostředí ovšem přispěla svým způsobem Zélii do duchovního života otázkami. Ptala se sama sebe, jestli je její vztah k Bohu správný.

---

¹⁴ Kroužek Vitala Rometa. Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 17.

¹⁵ Dar od slečny Felicity Baudouinové. Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 18.

¹⁶ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří 2009, s. 17.

¹⁷ Louise-Jeanne Macé (1805-1859). Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 18.

¹⁸ Srov. Tamtéž, s. 18.

¹⁹ Isidor Guérin (1789-1868). Otec Marie Louisy, Zélie a Isidora Guérinových.

Zda není jen pokřiven různými karikaturami Boha. Jistě se Zélii a Marii Louise, a také Isidorovi, snažili rodiče zprostředkovat to, co uznali za vhodné pro výchovu svých dětí, totiž řád a disciplínu. Zéliin otec totiž také vykonával službu ve vojenském prostředí, a to je k řádu a disciplíně více než blízké. Zélii se dostalo vzdělání u Sester ustavičné adorace, taktéž i jejím dvěma sourozencům. Stejně jako Louis Martin, začala uvažovat o zasvěceném životě. Vybrala si při volbě své životní cesty Dcery milosrdné lásky, které se věnovaly životu v modlitbě a službě pro chudé. Brzy je však představenou odmítnuta.

Zélie ráda trávila své dny tvořením nových věcí; měla vlohy pro jemnou práci. Vyučila se jemnému krajkářskému řemeslu, které bylo v Alençonu vyhlášené. Práce jí šla dobře od ruky. Na základě vnitřního hlasu, který ji nabádal k větší aktivitě v tomto řemesle, Zélie zakládá se svou sestrou firmu, na výrobu alençonských krajků, a to i bez finanční jistoty. Díky Zéliině práci a šikovným rukám pomocnic, které pracovaly formou dělby práce, se brzy obchodu začalo dařit a firma prosperovala.

Zéliina sestra Marie Louisa se rozhodla zasvětit svůj život Bohu. Brzy svou rodnou sestru opouští, a 7. dubna 1858 vstupuje k sestram do kláštera Navštívení Panny Marie v Le Mans.²⁰ Zélie tedy zůstala žít mimo zdi kláštera, ale ještě dlouho nechtěla tuto touhu srdce opustit. Po odchodu sestry Louisy z domova, i z obchodu, zůstala bez své věrné přítelkyně. Propast samoty bohatě překlenula korespondence, kterou nadále se svou sestrou udržovala. Zélie se zaměřila více na efektivnost a na rozvoj koncepce své firmy. Založila kurzy pro ženy, a své umění v krajkářství předávala dál. Zároveň tím získávala nové vyučené pomocnice, neboť export v její firmě byl obrovský. O alençonské krajky byl veliký zájem.

Vedle zbožný život, její časté návštěvy na mších a přijímání eucharistie ji posilovali v jejím životě. Začala toužit po rodině, přála si mít mnoho dětí. Díky kurzům krajkářství se o Zélii dozvěděla Louisova matka, paní Fanny Martinová, protože tyto kurzy sama navštěvovala. Zélie se jí jevila jako vhodná partnerka pro jejího syna.

1.3. Dva lidé, kteří se společně učí žít

Zélie se svatbou souhlasí. S těžkým srdcem se vzdává svého niterného přání stát se zasvěcenou osobou. I po svatbě je pro ni ještě nějakou dobu těžké tento fakt přijmout. Avšak jak reaguje Louis? Snad v něm ještě také zbyly záblesky touhy, které se tak zcela nevzdal. Louis a Zélie mohli mít společně velkolepou svatbu a svatební hostinu se svými přáteli a známými. Už to je však projev jejich pokory, když akceptovali starou tradici a řekli

---

²⁰ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 20.

si své ano, během půlnoci, a to bez honosných projevů, aby tak zdůraznili tuto svátost. Jejich první společná noc však neproběhla, neboť Louis se se svojí manželkou dohodl, že budou vedle sebe žít jako bratr a sestra²¹. Tím však neničili svou manželskou lásku, nýbrž si dávali prostor a čas dozrávat, a schopnost jeden druhého vzájemně pochopit. Vzájemně se obdarovávali upřímnou láskou.²² Nutno podotknout, že Louisovi bylo inspirací Písmo svaté, ale i někteří lidé, kteří se také tak rozhodli žít.

Zélie touto myšlenkou nebyla úplně nadšena, ale svému muži neodporovala. Teprve zpovědník Louise napomenul, aby své manželství naplnil, a aby společně darovali život novým lidským bytostem. Louis ke své manželce planul něžnou láskou a úctou, stejně i ona jej považovala za nejbližšího člověka na této zemi. Cítila v něm ochránce, starostlivého muže, cítila v něm smysl pro detail, a jeho lásku, a upřímnost.

V době, kdy zcela ještě nebyla tak častá zamilovanost v manželství, neboť společenskou normou byly dohodnuté sňatky, Louis a Zélie se velmi milovali. Těžce snášeli odloučení od sebe. Pokud musel Louis na delší čas opustit Zélii, je v jejich korespondenci patrný stesk, který je provází, když nejsou blízko sebe.²³

Tito dva lidé k sobě prostě patřili. V jejich vztahu nebyl na prvním místě ani jeden, ani druhý, ale Bůh. Ten je pojil, a dokázal jim každý den poskytovat podporu, kterou ve své vzájemné lásce potřebovali. Jejich manželství nebylo úplně vždy klidné, ale dokázali si odpouštět.²⁴ Dcery Marie a Pavlína, byly mnohokrát účastny při rozjitřených sporech svých rodičů, kvůli malým nepochopením a mrzutostem²⁵. I z těchto situací, o mnoho let později, dokázaly těžit jejich dcery, neboť viděly problematiku vztahu, krizi, ale i lásku a milosrdenství. Tito dva lidé ani zdaleka nebyli dokonalí, ale každý den se snažili prožít naplno pod Božím laskavým pohledem. A sami se snažili o laskavost k vlastní osobě, k sobě navzájem, ke svým dětem a ke svému okolí.

1.4. Společné podnikání

Zélie měla nejen šikovné ruce, ale i smysl pro vedení účetnictví rodinného podniku. Ve svém manželovi našla důvěrného přítele, ale nejen to, nýbrž i partnera pro podnikání. Alençonská krajka zažila větší export i do jiných měst kolem kraje Alençon. Louis Martin se do firmy

---

²¹ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 23.

²² Srov. CROISSANT, Jo. *Žena, neboli, Kněžství srdce*. Praha: 2005, s. 144-145.

²³ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 24.

²⁴ Lidské soužití je možné jen na základě odpuštění. Nejsou-li partneři ochotni si vzájemně odpouštět, budou si vzájemně neustále přičítat chyby. Srov. GRÜN, Anselm. *Co žije lásku: vztahy a spiritualita*. Praha: 2011, s. 56.

²⁵ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 28.

zapojil v zaměstnaneckém poměru, řeklo by se v dnešní době, jako obchodní zástupce, který prezentoval ve velkých obchodních domech dílo své manželky. Jen poskrovnu je možné v tehdejší, a dokonce i v dnešní době, vidět manžele společně v podnikání. Jistě, jsou výjimky, ale většinou si chtějí manželé, alespoň v práci, od sebe odpočinout, a proto spolu nepracují. Louis se vzdal své profese, aby podpořil svou manželku i celou rodinu.

2. DĚTI LOUISE A ZÉLIE MARTINOVÝCH

Manželé Martinovi se konečně dočkají svých prvních potomků. S péčí, s kterou se dosud věnovali svému okolí, se nyní o to více soustředí na nové lidi, které jim Bůh daroval do opatrování a výchovy. Louis a Zélie Martinovi měli hodně dětí. Ne všechny ale přežili dlouho. Mohli za to možná nemoci dětí, jejich slabost, nebo i postupující nemoc u Zélie, která nemohla svým dětem poskytnout ranou výživu takovou, jakou děti potřebovali.

Mnohé z Martinových dětí musely, kvůli přežití, strávit určitý čas mimo domov, u svých kojných. Tímto způsobem byla vzdálena i malá Terezie. Manželé Martinovi měli celkem devět dětí. Čtyři děti zemřeli velmi brzy. Výjimku mezi úmrtími v novorozeneckém a batolecím věku představuje Marie Helena, která žila pouze pět let. Mezi další zemřelé děti Louise a Zélie Martinových patří: Josef Ludvík, Josef Jan Křtitel a Melanie Terezie.²⁶

2.1. Marie Martinová

Vlastním jménem Marie Luisa²⁷ se narodila 22. února 1860. Byla dítětem milující nespoutanost, ale mimořádně citlivé. Povahou je přímá, někdy poněkud ustrašená, někdy působí dojmem bázlivé samotářky. Se svou sestrou Pavlínou tvoří dvojici. Rodiče se snaží všechny své děti zahrnovat stejnou mírou lásky, ale co se týká Marie, je patrné, že k ní její otec Louis pocituje větší náklonnost. Stane se jeho důvěrníci.²⁸

V říjnu 1868 se Marie spolu s Pavlínou staly chovankami v klášteře Navštívení v Le Mans.²⁹ V roce 1873 Marii zachvátí nebezpečný střevní tyfus. Již během nemoci se jí snaží matka Zélie povzbuzovat myšlenkami na budoucnost, na to, že se stane jednou paní domu.³⁰ V roce 1873 se stává kmotrou své mladší sestře Terezii Františce. Marie se z penzionátu kláštera v Le Mans vrací definitivně domů v roce 1875, a Zélie ji školí, jak řídit domácnost. Opravdu na Marii dopadne vedení celé domácnosti po smrti své matky. Marie má sedmnáct let, když její matka umírá.³¹ Po přestěhování do Lisieux, se spolu se sestrou Pavlínou věnuje výchově svých mladších sester. Po smrti Zélie, si Marii volí Celina a Leonie za svoji náhradní maminku. V Marii brzy dozrává touha náležet Bohu v zasvěceném

---

²⁶Srov. SVĚTÁ TERÉZIA Z LISIEUX, *súborné dielo 1-4. Listy*. Bratislava: 1997-2006, s. 427.

²⁷ V BP uvádíme pro tuto dceru Martinových pouze tvar jména Marie nebo Marie Martinová.

²⁸ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 51-52.

²⁹ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 21.

³⁰ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 97-98.

³¹ HANN, R. Sister Marie of the Sacred Heart (Marie Louise Martin). In: martinsisters.org [online]. 2.1.2018 [cit.2018-03-16]. Dostupné z http://martinsisters.org/sister_marie_of_the_sacred_heart.html

způsobu života. Dne 15. října 1886 přivádí Louis Marii na Karmel, a svůj “diamant” odevzdává s velikou vlastní sebeobětí, neboť doufal, že tato dcera jej nikdy neopustí.³² Na Karmelu přijímá jméno Marie od Nejsvětějšího Srdce. Zde dožije do 19. ledna 1940.³³

2.2.Pavlína Martinová

Marie Pavlína přišla na svět 7. září, roku 1861. Jejím kmotrem při křtu byl její strýc Isidor Guérin a blízká rodinná přítelkyně rodiny Martinových, paní Pauline Romet. Její matka o ní vypovídá jako o velmi energickém dítěti, které je nutno sice někdy krotit, ale přesto oplývá mnohými výbornými vlastnostmi.

Marie a Pavlína jsou nerozlučitelné přítelkyně. Zélie si oblíbila právě tuto svou dceru. Obě dcery – Marie i Pavlína jsou poslány na výchovu do kláštera Le Mans, kde si i jejich teta všímá povahových vlastností svých neterí. O Pavlíně vypovídá jako o malém klenotu, která je sice velmi paličatá, ale je zároveň pilná a snaží se vykonávat poctivě zadané úkoly. O vše se živě zajímá a je “štěbetavá jako pěnkava”³⁴.

Pavlína je v dospívajícím věku důvěrnicí své matky, a to především v korespondenci, kde s ní řeší všechny starosti, které vyvstaly v rodině. Po smrti své matky Zélie, se Pavlína stává náhradní matkou pro malou Terezii.

Jako první z rodiny odchází Pavlína 2. října 1882 na Karmel. Dostává řeholní jméno Anežka od Ježíše. Třikrát je na Karmelu zvolena do funkce převorky. Pavlína byla velikou oporou pro celé své okolí. Nejen doma, ale i později pro celou komunitu kláštera Karmelu v Lisieux. Výrazně se podílela na tom, aby se ze zápisků, které pověřila psát své sestře Terezii, mohlo i po její smrti čerpat. Tak vzniklo díky Anežce od Ježíše, i za přispění Marie Gonzágy, a sestry Marie od Nejsvětějšího Srdce, dílo „ Dějiny duše “. Pavlína zemřela na Karmelu 28. července, v roce 1951.³⁵

2.3.Leonie Martinová

Marie Leonie z okruhu svých sester vyčnívala. Málo se ví o tom, že rovněž tvořila sourozenecký pár s jednou ze svých sester. Byla to malá Marie Helena, která však v roce 1870

---

³² Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 128.

³³ HANN, R. Sister Marie of the Sacred Heart (Marie Louise Martin). [online]. 2.1.2018 [cit.2018-03-16]. Dostupné z http://martinsisters.org/sister_marie_of_the_sacred_heart.html

³⁴ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 21.

³⁵ The children of Louis and Zélie Martin. In: louiszeliemartin-alencon.fr/en/ [online]. 16.3.2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <http://louiszeliemartin-alencon.fr/en/la-famille-martin/the-children-of-louis-and-zelie-martin/>

zemřela³⁶. A tak se stala Leonie nedobrovolně osamocenou. Již během dětství u ní matka Zélie pozoruje nepřizpůsobivou povahu. Do její tělesného vývoje zřejmě i zasáhly nemoci z dětství. I Terezie často v dopisech omlouvá její chování a chová k ní něžný sesterský cit. Leonie opravdu v této rodině tvoří svoji úplně originální cestu. Nese si v sobě určitý díl opuštěnosti, osamocenosti a zároveň jde po jiné cestě než všechny její sestry.

Je laskavá a důvěřivá. Někdy je obklopena lidmi, kteří ještě více ničí její povahu. Můžeme kupříkladu uvést služebnou Martinových, která ji pobízela ve zlém proti rodině. Psychicky Leonii terorizovala a snažila se z ní udělat oddanou služku. Leonie si z doby jejího týrání v sobě nese i emoční blok vůči rodině, protože se domnívá, že ji nechávají této služebné, a jejímu chování absolutně napospas³⁷.

Její matka Zélie ji vede k hledání dobra. Nepřestává věřit, že i Leonie pozná, co je pro ni samotnou důležité. Především neodrazovat své okolí od komunikace s ní. Leonie vyniká velkým duchovním bohatstvím. Některé duše totiž mají potřebu se neustále dělit o svá vnitřní utrpení. Leonie si však všechna svá trápení nese v sobě a pokud se nejedná o extrémní případy beznaděje, kdy se projevuje navenek svým protivným jednáním, zůstává sama v sobě mlčenlivá.

Jak je spojena tato dcera Martinových se svými rodiči? Se svou dcerou to nevzdávají. Především v tomto lze spatřit trpělivost, avšak i toleranci, a důslednost Louise a Zélie. Prochází díky rodičům, jako ostatní její sestry, školou praktik. Je jí zprostředkována výchova v internátním církevním institutu v klášteře Navštívení v Le Mans, bohužel však veliký kolektiv dětí není zcela pro ni a tak ji matka učí doma, později v Lisieux si doplní vzdělání u sester benediktinek, a učí ji i Terezie.

V dospělém věku v sobě pozoruje příklon k františkánské spiritualitě. Její cesta není přímá. Je hodně klikatá, ale přestože je obtížná, Leonie na ní vnitřně roste. Je vytrvalá, a když zdánlivě selže, chopí se druhé šance. Leonie si několikrát vyzkouší pobyt v komunitě sester. Kvůli nepřizpůsobivosti své povahy, ale i kožním problémům několikrát odchází a zase se vrací. Následuje vnitřně hlasu lásky. Běží za Bohem i přes překážky. I pro samotného Boha je jistě nesmírnou ctí, když duše, vědoma si své slabosti přesto naslouchá jeho hlasu a nechá se vést. Je důležité u Leonie uvést ještě jednu skutečnost. Zatímco Leonie vyrůstala, docházeli její rodiče k františkánským sestrám – klariskám v ulici Demi-Lune, která se nacházela blízko

---

³⁶ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 4.

³⁷ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 108.

ulice Saint-Blaise, kde bydleli. Sama Zélie byla členkou třetího řádu sv. Františka³⁸. Mohla i tato duchovní praxe mít právě na tuto dceru vliv? Leonie má cit být dárkyní pro druhé.

Vytrpí si posměch spolužaček, kvůli své výrazné bradě. Naučí se být tichá, ale vnitřně tak silná, že se nikdy nezmíní sama o své duchovní cestě. Jisté je, že Bůh ji na této cestě doprovází. Bůh si nepřeje, aby se stala karmelitkou jako její sestry, nýbrž ji nechává hledat pro ni přirozenější cestu. Milost neničí ani nemrzačí naši lidskou přirozenost.³⁹

Její rodné sestry věděly, že je s Leonii náročné vycházet. Ale v jaké oblasti si opravdu rozuměli? V tom, že je volala jedna a táž Lásky-Bůh, aby se mu takové, jaké vskutku byly, bezvýhradně odevzdaly.

Louis a Zélie vstúpili své dceři, aby to nevzdávala v oblasti konání dobra, ale i v konání dobra k sobě samé. Malými krůčky ji učili, aby Boha hledala ve svých trápeních a svěřovala mu vše. Leoniiin duchovní vnitřní život nám sice navěky může zůstat skryt, ale jedno je jisté. Její rodina ji hluboce milovala, a i díky tomu mohla čerpat lásku, která ovlivnila její další život. Leonie se pokouší být řeholnicí celkem čtyřikrát. Je zajímavé, s jakou vytrvalostí se drží svého vnitřního rozhodnutí stát se řeholnicí. Napočtvrté již konečně uspěje a vytrvá. Díky náročným zkušenostem z života mimo klášter, je bohatou studnicí utěšení pro své spolusestry v různých životních okamžicích, které v klášteře spolusestry prožívají, ať už se jejich starosti týkají zkoušek v duchovním životě, nebo starostí v rodinném prostředí. Bravurním způsobem do svého života přijala malou cestu, kterou ji její sestra Terezie naučila. V roce 2015 byl zahájen proces její beatifikace.⁴⁰

Terezie o své sestře Leonii mluví jako o květině, která jen vyrůstá trochu dále od Karmelu v Lisieux. Avšak o květině, kterou Ježíš nade vše miluje. Leonie nakonec objeví svou cestu v klášteře Navštívení v Caën. Volí si řeholní jméno Františka-Terezie. Roku 1941⁴¹ odchází na věčnost.

2.4. Celina Martinová

Narodila se v roce 1869, jako sedmé dítě v pořadí⁴². Celina tvořila se svou mladší sestrou Terezii dvojici. Byly to nejen sestry, ale i nerozlučitelné kamarádky. Celina měla stejně jako

---

³⁸ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 12.

³⁹ Srov. CUSKELLY, E.J. *Současná spiritualita: duchovní život z hlediska současné psychologie*. Kostelní Vydří: 1994, s. 84.

⁴⁰ Sr. M. Milada od Spasitele světa, OCD. *Marie Leonie Martinová*. In: *bosekarmelitky.cz* [online]. 16.3.2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <http://bosekarmelitky.cz/sv-ludvik-a-zelie-martinovi/marie-leonie-martinova/html>

⁴¹ HANN, R. Martin sisters – Sister Françoise Therese (Marie Leonie Martin). In: *martinsisters.org* [online]. 2.1.2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: http://www.martinsisters.org/sister_francoise_therese.html

⁴² Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 4.

její otec cit pro krásu. Dokázala pozorovat drobnosti v jejich přirozeném půvabu. Byla velmi umělecky založená.

Nádherně malovala a v pozdějším věku, v rozmachu vynálezu prvních fotoaparátů, byla i ona jedním obdarována. Mohla se tedy ještě více realizovat v oblasti umění. Milovala jako její otec vše živé. Na starých fotografiích ji můžeme nalézt při hře se psem rodiny Martinových. Svým tatínkem tedy byla ovlivněna v něčem, co bylo pro ni velmi přirozené. Žádného člověka totiž Bůh nevede cestou, která by onomu člověku nebyla jeho skutečnou přirozeností. Celina byla veselé dítě, velmi živé povahy. Úkolu vychovat dvě nejmladší, se po smrti Zélie, zhostily dvě nejstarší sestry. Pro Celinu byla životní oporou její sestra Marie. Zvolila si ji sama za svou novou maminku.

Vše, co se její sestra Marie naučila od otce a matky, to také zprostředkovala své malé svěřenkyni. S Celinou tvoří Terezie upovídaný pár, hrají si v zahradě na poustevnický skrytý život. Tato náplň se nakonec promítne i do jejich života v karmelitánské klauzūře.⁴³ I přes množství slov, hledají v tichu. Učí se už jako malé ztišit se, a rozmlouvat ve svém srdci s Bohem. Postupně za sebou, odchází do karmelské pouště jedna sestra za druhou. Samozřejmě až na výjimku Leonii a Celinu. Leonie zatím hledá, a Celina si na Karmel ještě chvíli počká. Navíc se Celina zamilovala do muže. Nakonec však i ona slyší volání ke Karmelu, a po smrti svého otce je karmelitkami přijata do jejich komunity.

Tak jsou čtyři sestry blízko sebe. Skutečnost, že je Celina přijata, je skoro zázrak. Už při vstupu Terezie na Karmel vyvstaly argumenty proti. Už tři rodné sestry na Karmelu a nyní přichází i čtvrtá. A bere se sebou veliký poklad. Svě otevřené srdce, ale také fotoaparát. Kdyby to neucínila, nikdy bychom neměli možnost vidět tváře dcer Martinových v prostředí Karmelu. Nepoznali bychom sestřenici dcer Martinových – Marii Guérinovou⁴⁴. A nepoznaly bychom především tváře ostatních spolusester. Jako měla Terezie schopnost zachytit svůj vnitřní a vnější svět pomocí pera a sešitů, tak její sestra Celina uměla totéž skrze své umění - své malby, realizaci divadla, a fotografování. Jak žila Celina na Karmelu? Nejdříve měla ustavičnou snahu starat se znovu o svou sestru Terezii, toto jednání ji však brzy Terezie zadržela. Avšak zůstali nadále silnými partnerkami v oblasti realizace zábavného programu. Terezie vymyslí program, Celina jej umělecky dotvoří. Takovým pěkným příkladem je vytvoření divadelní hry o svaté Janě z Arku, patronce Francie. Celina prožila na Karmelu 55 let.

---

⁴³ Srov. GEORGES, P. *Spiritualita Karmelu*. Praha: 1991, s. 13.

⁴⁴ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 4.

2.5. Terezie Martinová

Terezie Františka Martinová se narodila jako benjamínek rodiny. Zélie zachránila Terezii tím, že ji zajistili kojnou⁴⁵, již při prvních projevech intolerance mateřské stravy. Zélie se vzdala Terezii, aby jí zachránila život. Zélie byla již poučena z předešlých úmrtí svých dětí, které zemřeli na zánět tenkého střeva. Uvědomovala si, že svému dítěti, nemůže dát potřebnou stravu pro další růst. Naopak v duchovním životě jí předala pocit důvěry, které ještě směla Terezie zaznamenat před úmrtím své maminky.

Zélie vypráví, jak se Terezie na každém schodu zastaví a volá na svoji matku. Když ji Zélie neodpoví, zůstane stát. Terezie si snad ani tento moment ze svého dětství nepamatuje, má však ve starším věku přístup k dopisům a zápiskům své matky, které ji ještě více otevírají celistvý pohled na její matku, než zemřela.

Terezie, přestože je obklopena lidmi, kteří ji vroucně milují, vstřebává smrt svoji maminky velmi pomalu a postupně. Od pohřbu Zélie, se stává Terezie melancholickou, vyplašenou a věčně plačtivou.

Jako náhradu za svoji maminku si volí svoji starší sestru Pavlínou. Po pohřbu Zélie se Louis Martin rozhodne přijat nabídku na bydlení v Lisieux. Se svými dcerami tedy opouští Alençon. Na tento nápad jej přivádí jeho švagr Isidor Guérin. Martinovy dcery tak mají blíž nejen ke své tetě Celině Guérinové⁴⁶ a svému strýci Isidoru Guérinovi,⁴⁷ ale také ke svým sestřenicím Janě a Marii Guérinovým. Sestřenice Marie bude společně se svými čtyřmi sestřenicemi později na Karmelu v Lisieux.⁴⁸ Elisa Celina Guérinová se zhostí úkolu být nápomocnou při výchově dětí. Avšak plně je výchovou svých dcer zatížen pan Louis Martin. Starší Marie a Pavlína se snaží nabídnout mimo penzionátní výchovu svým svěřenkyním, svým mladším sestrám, náruč plnou lásky. Učí je rukodělné činnosti, a zprostředkovávají jim i výuku a zábavu. Jsou si navzájem rádkyněmi. V této rodině není prostor pro sebestřednost. Dcerám je nadále zprostředkována výchova v penzionátu. Zvláště již těm mladším.

Terezie je velice nadanou žákyní, ale bohužel úplně šťastně nezapadne do kolektivu svých vrstevnic.⁴⁹ Místo aby vedla rozhovory se svými kamarádkami, tráví nejvíce času ukrytá s Pánem. V rozhovoru s ním. Po odchodu Pavlínou na Karmel prožije Terezie nervovou

---

⁴⁵ Rosa Taillé z farmy v Semallé. Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 22.

⁴⁶ Elisa Celina Fournetová (1847-1900), švagrová Zélie Martinové. Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 27.

⁴⁷ Isidor Guérin (1841-1909). DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 4.

⁴⁸ Dne 17. března 1896 vstupuje Marie Guérinová do noviciátu, pod jménem sestry Marie od Eucharistie. Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 254.

⁴⁹ TEREZIE Z LISIEUX, *autobiografické spisy (Dějiny duše)*. Vimperk: 1991, s. 82.

krizi, ze které je zázračně a plně uzdravena až o šest týdnů později, díky úsměvu sochy Panny Marie Vítězné.⁵⁰

Zásadní zvrát přinese v jejím životě osobní obrácení, které zažije po půlnoční mši v roce 1886. Díky této skryté milosti se stane z citlivé dívky, zralou osobností, která se snaží být v jednání s lidmi, ale i s Bohem plně vyrovnaná, zaměřená na svůj jediný cíl a tím je těšit Ježíše. Cítí se být povolána na Karmel, zachraňovat duše s Ježíšem a pro něj. Odevzdat Bohu svůj život za druhé. Ve své odvaze se nebojí žádat o vstup na Karmel nejen biskupa, ale i papeže. Její srdce je již plně jediné tužby, a to jít za Kristem, za svým Snoubencem. Její vytrvalost brzy najde své plody. Je na Karmel přijata.

Karmel nalézá tak, jak si jej představovala, bez žádné iluze⁵¹. Zde se má učit žít pro své sestry, ne pro sebe, ale pro druhé. Sjednocovat se každý den s Bohem. Je pověřena různými pracemi v klášteře. Vykonává je, jak nejlépe může. S každou sestrou má trpělivost a to i s těmi sestrami, které ji činí značná příkoří. Její osobnost ještě více roste. Stále se snaží vyhledávat, kde by ještě mohla být užitečná. Od roku 1894 se Tereziino zdraví prudce zhoršovalo.⁵² Na následky tuberkulózy 30. září 1897 nakonec umírá.⁵³

---

⁵⁰ Tento se zázrak se uskutečnil 13. května 1883. Srov. TEREZIE Z LISIEUX, *autobiografické spisy (Dějiny duše)*. Vimperk: 1991, s. 52.

⁵¹ Srov. SVĚTĀ TEREZĀ Z LISIEUX, *súborné dielo 1-4. Listy*. Bratislava: 1997-2006, s. 190.

⁵² Srov. TEREZIE. *Vstupuji do života: poslední rozhovory*. Kostelní Vydří: 1992, s. 9.

⁵³ Srov. TEREZIE. *Vstupuji do života: poslední rozhovory*. Kostelní Vydří: 1992, s. 169.

3. ROZVÍJENÍ VZTAHU S BOHEM A LIDMI

Celý život se člověk vyvíjí. Otvírá se záležitostem, které jej předtím neoslovovaly, a najednou k nim pocítí vnitřní hnutí duše. Lze těžce posoudit a podat výčet situací, do kterých se Louis a Zélie Martinovi dostali, a ve kterých byli zainteresováni.

Nikdy nepůjde vypsát kompletně celý život daných světců, ani pokud bychom se s nimi osobně setkali, neboť sami tvoří takovou síť vztahů, rozhovorů a zatajených dobrých činů, že není možno o nich psát každý okamžik, každého dne. Náš život musí být skutkem, a činy našich rukou, dobrý Bůh vidí. Pouze Bůh zná cele náš životní příběh. Činy, které pro nás vykonají druzí a které se zapíší hluboce do našeho srdce, to tvoří náš další životní příběh, neboť nejen, že se svými vzory necháváme formovat a přejímáme jejich myšlenky, ale také vyprávíme skrze svůj život jejich životní příběh. To tvoří naše dějiny-společenství lidí, kteří se navzájem obohacují, svými myšlenkami, pokroky, výchovou.

3.1.Reakce manželů Martinových na potřeby i podněty svého okolí

Rodinný život by měl být založen na vztahu tří. První by měl být vždy Bůh, a pak manžel/manželka. Rodina vytváří v církvi malou církev, základní buňku. Křesťanská rodina má být především otevřená, a to pro své děti.⁵⁴ A pokud je to jen trochu v jejich silách, tak by měla být nasazena i pro pomoc svého okolí.

Martinovi se rozhodli být tu pro své bližní. Neuzavírali se do sebe. Louis i Zélie měli v sobě skryto hluboké sociální citění. Tím, že zde byli pro své okolí, se dostali někdy do situací, při kterých museli vyjevit celou pravdu. A dostali se někdy bohužel i do velmi nepříjemných okamžiků. Bylo pro ně prioritou, aby nemlčeli, když se dělo něco nekalého. Považovali za nutnost, odpouštět svým bratrům a sestrám. Zélie a Louis se během pruské války, při kterých přišli vojáci až do města Alençon, starali o potřeby těchto vojáků. Na jejich adresu bylo přiděleno devět vojáků, kteří u nich měli bydlet. Zélie s Louisem se starali o jejich potřeby, i když sami byli pod velkým tlakem z tak náročné situace. Zélie konkrétně pomáhala vojákům povzbuzením. Louis šel vyprosit na radnici udělení milosti, pro vojáka, který kradl v jeho hodinářském a klenotnickém krámě.

---

⁵⁴ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: 2006, s. 17.

Když spolu manželé Martinovi žili ještě jako bratr se sestrou, adoptovali si malého chlapce, kterého mohli zahrnovat láskou a finančně jej podporovat. Poskytovali almužnu rodinám, které to potřebovali. Louis jednal často spontánně. Pokud viděl hrozící nebezpečí, tak učinil i mnoho heroických činů, které si však na konci svého života ani nepřipustil.

Zachránil tonoucího, vybíral almužnu pro konkrétního chudého člověka na nádraží a daroval mu část svého oděvu. Nebojí se zasáhnout i do boje mužů s noži, a roztrhnout je od sebe. Je celkově laskavý pro své okolí a snaží se pozitivně vyřešit situace, které nejsou v pořádku. Zélie se také zasazuje o spravedlnost. Tak se jí podaří projevit i zdravý úsudek, v případě jejich služebné, u které se dozvídá, že týrá její dceru. Zvláště v tomto případě projeví pochopení pro služebnou, neboť její případné propuštění ze zaměstnání by negativním způsobem ovlivnilo další život dotyčné.⁵⁵ Zélie tedy nechává i dále tuto služebnou v jejich domě, ale samozřejmě určuje podmínky, aby už s Leoníí nepřicházela do bližšího styku.

Zélii se také podaří rozkrýt podvod, který učiní dvě ženy, aby mohli zbohatnout. Tyto ženy se převléknou za řeholnice a nabízejí své služby výchovy a opatrování rodinám v Alençonu. Jedna matka jim svěří svou malou dceru a tyto řeholnice na tom značně profitují. Toto svěřené dítě ale zanedbávají, nedávají mu jíst, nestarají se o něj. Když se Zélie dozví o žalostném stavu tohoto děvčete, začíná pochybovat o identitách těchto dvou řeholnic. Informuje se na ně, a dozví se, že tyto dvě řeholnice jsou opravdu jen dvě podvodnice, které ukradly hábity sester, a nikdy nesložili řeholní sliby. Zélie se do této věci snaží zasáhnout opravdu decentně a pozve ony podvodnice domů. Zde jim předloží pravdu, kterou o nich ví. Tyto ženy zahrnou Zélii množstvím urážek a utečou. Tímto způsobem však zachránila malou dívku, která by si jistě své fyzické i psychické indispozice nesla se sebou až do dospělosti, pokud by tyto falešné řeholnice ve své výchově nadále pokračovaly.

3.2. Misijní zájem o šíření evangelia “až na kraj světa”

Uchopit do svého srdce poselství evangelia a nezprostředkovávat jej dál, to by bylo zcela proti smyslu našeho života. Louis a Zélie Martinovi se snažili podílet, alespoň svým příspěvkem na šíření evangelia do celého světa. Měli zájem o rozmach evangelia do všech koutů světa. Podporovali tento rozmach pravidelnými finančními příspěvky, ale především se za to modlili. Terezie tuto lásku k misiím zdědila po svých rodičích. Původně ještě před nemocí chtěla vycestovat na misie do jiného Karmelu v cizí zemi. Později však zjistila, že její povolání je jiné, a to láska.

---

⁵⁵ „Nejjasnějším znamením duchovního života je milosrdenství vůči hříšníkovu, soucítění s člověkem, který zhrěšil.“ RUPNIK, Marko Ivan. *Uvedení do duchovního života*. Velehrad: 2003, s. 51.

Karmel v Lisieux udržoval korespondenci s bratry misionáři. Sestry, které o to projevili zájem, mohli modlitbou i skrze dopisy podpořit své “adoptivní” bratry na misiích, kteří jim byli svěřeni.

3.3. Mateřství skrze víru, víra posílena mateřstvím

Žena je povolána, bez ohledu, na to, jestli si vybere život v manželství nebo v celibátu, aby se stala nevěstou a darovala nejdříve celý svůj život Bohu, poté svému manželovi a pak svým dětem, a také druhým.⁵⁶ Zélie našla svůj život ve zprostředkování víry svým dětem. Bylo u ní na prvním místě, aby je vychovala v úctě k Bohu. Snažila se jim zprostředkovat víru, spojenou se živým zájmem o potřeby každého svého dítěte.

Na své děti si i v záplavě povinností dokázala udělat čas. Nesnesla by pomyšlení na to, aby svým dětem předala jen strohost víry, zbavenou vší lásky. Vnímala nutnost svého mateřského postavení, aby i její dcery byly správně ukotveny v životě, a nikdy se nebáli přispěchat sami za Ježíšem.

Spolu se svým manželem, vnímala Zélie dar každého z potomků, jako projev Boží lásky. Když ji někteří známí tvrdili, že by pro děti, které brzy v rodině zemřeli, bylo lepší, aby se raději vůbec nenarodili, Zélie jim odporovala. Vždyť každý lidský život je nezaměnitelný, a copak nejsou vskutku i tyto děti, nyní u Pána? Sice byly do rodiny Martinových ukotveny na krátkou dobu, přesto jejich vznik, narození a vývoj, je dílem Božích rukou a jeho Prozřetelné činnosti, kterou nám není zcela možno cele uchopit a poznat.

Zélie si uvědomovala, jakou krásnou povinností ji Bůh daroval. Snažila se tedy z těchto dětí vychovat dobré křesťany. Jistě je nemalou obětí pro Pána, když nosila devět měsíců své dítě pod srdcem a poté ji nebyla dána možnost se s ním déle radovat, než jen pár měsíců. Ve velmi brzkém věku jí umírají tři děti. Marie Helena umírá v pěti letech. Terezie tímto vším musela velmi trpět, ale i tuto velikou oběť přinesla Bohu. Uvědomovala si, že Bůh po nich touží víc. A proto je svému milovanému příteli odevzdala.

Helenčina smrt ji neskutečně zúzkostňovala. Marie Helena totiž před svou smrtí malinko zalhala a Zélie se obávala o to, jestli je její dcera po smrti dobře přijata. Prosila svatou Pannu o zázrak. Jednoho dne, během modlitby za svou Helenku, slyšela hlas, který ji utvrdil v tom, že její Helenka je v nebi. Ucítla ve svém srdci hluboký pokoj.

Další, a nemalou obětí, bylo odevzdávat své děti kojné, na farmu v Semallé. Vesnice poblíž města Alençon. Zélie se vzdala možnosti být se svými dětmi, aby mohli přežít. Jen jednou

---

⁵⁶ CROISSANT, Jo. *Žena, neboli, kněžství srdce*. Praha: 2005, s. 83.

týdně ji bylo možné spatřit své dcery, když jejich kojná chodila prodávat výrobky na tržnici v Alençon. Když Zélie později odejde do nebe, dvě z dcer se stanou náhradními matkami pro své mladší sestry, a zprostředkovávají dále odkaz jejich matky i těm mladším.

3.4. Projev otcovské péče Luise Martina o své drahé

Faktor otce je ve výchově dcer velmi důležitý. Dcery poznávají svoji pravou hodnotu ženy. Vidí galantnost svého otce k jejich matce. Jsou účastny na harmonickém klimatu, které má pravá rodina utvářet. Otec zprostředkovává v rodině roli ochrannou. Milující manželský pár je odrazem lásky Krista ke své církvi.

Louis Martin se snažil darovat svým dcerám lásku ke všemu stvořenému. Vážné situace se snažil brát s laskavým humorem. Velmi rád cestoval. Své dcery bral někdy s sebou, aby jim ukázal i jiné země, než jen jejich rodnou Francii. Oživoval ve svých dcerách zápal do lásky k Bohu. Pokud se muž, tak silný a inteligentní pokoří před Bohem ve svých modlitbách, povyšuje to v jeho dcerách schopnost vnímat, jak je Bůh laskavým, silným a mocným Otcem, který se o ně stará.

Louis svou ženu Zélii zahrnuje něžnou láskou, každý den spolu udržují kontakt, a pokud je Louis vzdálen od domova. Jejich vztah je dynamický, snaží se jeden druhého, každý den pochopit. Když nastanou problémy, řeší je společně. Nebojí se jeden druhého požádat o modlitbu, ani o odpuštění, pokud se proviní vůči lásce.

4. VÝCHOVA DCER V LÁSCE K BOHU

Rodinné prostředí je místem, kde může mladý člověk prvně zakoušet víru, jako viditelný vztah u svých rodičů. Martinovy dcery měli, mohlo by se říci velikou milost, že směly vyrůstat v tak příznivém klimatu lásky. Mohli živě pozorovat každý den zbožné chování svých rodičů, které se jim navždy otisklo do srdce, jako drahocenný poklad. Je to dědictví, které v nich rostlo a Bůh je doplňoval svou láskou a přispěním.

4.1. Vlastní příklad života

Domácí prostředí Zélie v době jejího dětství nebylo zrovna radostné. Bylo poznamenáno neuplatňováním objímání, a jiných projevů lásky, které v člověku probouzí pocit výjimečnosti. Zélie proto své děti objímá co nejvíc a snaží se jim darovat to, co sama ona neměla možnost zažít. Bezvýhradnou lásku. Přesto tato strohost výchovy ji dodala návyky, které později využije i ve svém životě. Řád a disciplínu uplatňuje i u svých dětí, ale podává je s laskavým nádechem. Její děti jsou si toho vědomi a snaží se vycházet své matce vstříc, bez zbytečných vzdorů.

Jaká vlastně byla Zélie jako osobnost? Umí jít dál, než ostatní vidí. Je v ní zápal, cílevědomost, která se nebojí realizovat odpovědně nabídnutý úkol. Jako mladá dívka bydlela v ovzduší, kde častým tématem hovoru byly i peníze, neboť její rodině velmi chyběly. Jako dospělá bere život plně do svých rukou a bez finančních prostředků, se pouští do díla, díky kterému se nakonec stane seriózní podnikatelka, a spolu se svým manželem Louisem se podílejí na finančním zabezpečení své rodiny. Pro Zélii je důležité, aby její děti, byli finančně zabezpečené. Svou chudobu v dětství vnímá jako podnět, aby dosáhla něčeho víc, a také, aby její děti nezasahoval tentýž stres, jaký prožívala ona sama.

Pro své dcery se stává vzorem píle.. Neustává ve své pracovní činnosti. Zéliino úsilí je poháněno láskou k Bohu, ustavičnou důvěrou a vydáváním do Prozřetelnosti Boží, do Boží teplé otcovské náruče, která opečovává svět.⁵⁷ Chválí Pána a využívá každý den, aby byla své rodině užitečná, a svou každodenní, někdy i vcelku vyčerpávající práci, projevuje rodině svou lásku.

Louis pracuje se stejným nasazením pro svou rodinu. Je pro něj prioritou, aby dcery byli všeobecně vzdělané, poskytuje jim duchovní četbu, cestuje s nimi, ukazuje jim svět, vodí

---

⁵⁷Srov. ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. Velehrad: 2012, s. 132.

je se sebou na procházky, na poutní místa, na bohoslužby. Louis se vyznačuje obětavostí. Je mu cizí i při situacích, kdy má zasáhnout mezi lidmi, aby se stáhl do sebe. Vše jej zajímá. Své dcery vychovává v tomto duchu. Aby se snažili každý den objevovat a pochopit svět. Odlučuje se dobrovolně od své manželky, také pro dobro svých dcer, aby napomohl exportu alençonské krajky a tak vypomáhal ve finanční situaci. Navíc se obětuje i pro mnoho jiných lidí, ale i jiných záležitostí. Nezapomíná na teplo rodinného krbu. Utváří jej spolu s manželkou.

Zélie, která svou radostí srší především v dopisech, neboť při zakázkách se musí velmi pečlivě soustředit, vytváří s Louistem harmonický vztah. Oba se umí smát, a zvláště v situacích, které hrozí ošklivou pohromou. Aby své dcery Louis pobavil, tancuje s nimi, vypráví jim příběhy a imituje lidi. Terezie, a v malé míře i Celina, po něm tento dar získají. Zélie a Louis vědí, že ve svém životě mohou proměnit i každý okamžik náročné činnosti, a tak vzdát Bohu poctu nejen svým srdcem, ale i dílem svých vlastních rukou. Vždyť je přeci jen žene láska. K sobě navzájem, k dcerám, k ostatním lidem, k Bohu.

4.2.Zdravý vztah k Bohu

Vztah k Bohu má být vyvážený, ani infantilní ani přehnaný. Co jednomu člověku více vyhovuje, druhému neprospívá. Zélie pochopila, jak pokřivený byl vztah k Bohu v jejím dětství, proto se je snaží pochopit znovu, jinak. Zničit karikatury Boha ve své duši.

Mnohdy se musí postavit i proti smýšlení své rodné sestry, u které ještě někdy převládá duch strohého moralismu, ve kterém byla vychována. Zélie den za dnem otvírá své srdce Pánu, aby ji mohl přetvářet jako hlinu ve svých rukou.

Jak roste v duchovním životě, v přátelství s Bohem, dokáže vytušit, že některé tendence u svých dcer musí podpořit, či jim zamezit. Odesílá minimálně jednou do roka své dvě starší dcery, Marii a Pavlínu na exercicie. Je si vědoma toho, že tato duchovní obroda, pomáhá jejím dcerám dál růst v duchovním životě. Marii Luisu, první dítě, musí často krotit v požadavcích, která tato malá dívka na sebe uvaluje. Zakazuje ji často chodit na ranní mši svatou, neboť vidí, jak to Marii velmi vyčerpává, a ničí ji to křehké zdraví.

Marie chápe duchovní život velmi vážně, a snaží se i své sestry poučovat, avšak v takové míře, že její poučování nikterak neodpovídá povaze a duchovnímu vývoji jejich sester. Zélie si tohoto všímá a taktně Marii upozorňuje, že nemůže moralizovat lidi kolem sebe, nýbrž dát každé duši prostor, aby čerpala pozvolna to, co jí Pán chce dát.

Louis si vysoce cení pravdu a nestrpí lež, proto i Terezie za ním brzy, po vyvedení jednoho nepatrného kousku, běží odprosit. Ví, že otcova spravedlnost se brzy projeví, neřekne-li mu

pravdu, a navíc kdyby lhala, bylo by to jen horší. Louis u svých dcer potírá jakýkoli náznak pýchy. Zná své malé dcery, a proto mu neunikne ani situace, kdy jedna z dcer chce natrhat růže před domem, vzít je do školy, a povyšovat se, že jsou z jejího sídla. Okamžitě ji poučí a poukáže na její špatný záměr.

Louis také netrvá na podmínce, aby Terezie chodila nadále do školy, pokud se tam necítí dobře. Sežene jí paní učitelku, která ji bude vyučovat v Lisieux. Oba rodiče, Louis i Zélie, se tedy snaží poskytnout svým dcerám zdravý vývoj nejen tělesný, ale i duchovní. Bez tělesného i duchovního sebezapření, bez karikatur Boha. Potírají, každý výstřelek chování, který by mohl vést k hříchu.

4.3. Těšit Ježíše – přinášet mu dary

Zélie učí své děti od raných let přinášet Ježíši oběti. Nabízí šanci, aby její děti svou pravou odměnu za vykonané sebezapření, čekali z nebe. Tím jejich srdce tíhne k věčným odměnám, které mají nepomíjitelnou hodnotu. Ještě za života matky Zélie byli dětem v rodině Martinových na konci každé školního roku rozdávány symbolické ceny, věnce a květiny, pro nejšikovnější a nejpilnější z nich.

Zélie s radostí pozoruje cestu, kterou naučila své děti. Jedná se o cestu praktik. Děti dostávají do rukou prostředek k duchovnímu růstu, motivaci k dobrým skutkům a nástroj k upevnování na cestě k ctnosti. Každá z dcer obdrží “růženec” praktik. Když osoba vykoná dobrý skutek, sebezápor, nebo činnost, která je chvályhodná, posune jednu částičku na konec šňůry.

Zélie uvádí, že malá Terezie měla ruku v kapse, kde měla schovaný růženec praktik, skoro neustále. Ve svých dětech tím Zélie spojila jejich růst běžného života a okolností, propojení s pokorou vlastní osoby, a hledání a vytvoření pokoje mezi všemi, kteří se v rodině vyskytují. Škola praktik je počáteční cesta, která se nejprve upevňuje v rodině. Dobře ji ale uchopí dcery i později mimo rodinný okruh, když se mají cvičit v sebezapření při vyhledávání projevů lásky jedné od druhé v komunitě na Karmelu, nebo v komunitě v Caën. Tato cesta praktik se pro ně stává v jejich životě každodenní pomůckou, jak růst pro nebe.

4.4. Výuka katechismu a úsilí o duchovní život

Uprostřed mnoha práce, kterou musela vyřizovat, činila si Zélie čas na své děti v rámci výuky katechismu. Učila je o Bohu, vyprávěla jim o lásce, kterou k nim Ježíš plane. Pavlína a Marii svěřila do výchovy vzdělávacího institutu v klášteře Navštívení. Toto rozhodnutí bylo velmi

moudré, neboť jim zde byla ku pomoci i jediná sestra Zélie, s novým řeholním jménem Marie Dositea. Ta zde na své neteře dávala dobrý pozor, co se týká dalšího duchovního vývoje a jejich životní cesty a informovala svou sestru o pokrocích, které její děti v institutu učinili. Zélie se nespokojila, vědoma si potřeby růstu duše, pouze s výchovou svých dcer jen od ní. Aby posílila a ukázala svým dcerám větší rozměr duchovního života, byly pravidelně posílány na exercicie, na kterých se je snažili i přes vzájemný stesk, nevyrušovat.

Dcery byly vedeny také k tomu, aby navštěvovali duchovní společenství, které upevní jejich vztah k Bohu a k Panně Marii. Zároveň tato společenství otevírala i společenský prostor k poznání vrstevnic, které tvořili jejich okolí, k vzájemnému se poznávání, pro vytváření nových, trvalých vztahů. Neboť potřeba přátelství je v životě také velmi důležitá.⁵⁸

Louis i Zélie dávali svým dcerám možnost vyrůst bez křečovitého lpění na dokonalosti vlastních názorů a příkladu vlastního života. Louis a Zélie sami navštěvovali pro rozvoj svého duchovního života přednášky v klášteře klarisek v ulici Demi-Lune. Tam také čerpali duchovní potravu a nové názory a impulzy pro svůj duchovní života. Zélie se rozhodla být členkou třetího řádu sv. Františka. Nevíme přesně, co ji k tomu inspirovalo, ale mohli bychom hledat především podnět ze strany těchto přednášek, které v dobrém upevňovali její srdce. Byli cele zapojeni do činností ve své farnosti, ale tím jejich aktivity nekončili.

Angažovali se do činnosti o chudé, o trpící, o docela neznámé lidi. Zélie žertuje dokonce se svým mužem v rámci pomoci bližním. Když jde Louis vyzvednout k vlakové soupravě a pomáhá jí se zavazadly, najednou se v jeho náručí objeví malé děvčátko, u kterého Zélie prohlásí, že si ji nyní bere za svou. Louis není nadšen, ale v rámci sociálního cítění své manželky, jí ustupuje. Naštěstí pro Louise, se v tomto případě jednalo jen o žert, neboť se jednalo o dítě, které patřilo ženě, která vystupovala z vlaku těsně za Zélii.

4.5.Svůj den zasvětit Bohu

Od rána časně vstávat, do noci pracovat. Obětovat svůj čas pro přítele a mít zároveň pochopení pro ty, kteří jej dosud nepoznali a milovat je zástupně i za ně. Den se skládá z naší dobrovolné činnosti. Nastavení, které určuje náš denní rytmus je především obrácena k získávání denního chleba a zajištění péče o své okolí. Tím by se dalo shrnout, o co v našich životech usilujeme. Pokud však do tohoto běžné rytmu spadá i víra v Pána, jsou tyto naše priority proměněny, mají jinou hodnotu, protože můžou být spojeny s podivuhodnou Pánovou přítomností. Louis a Zélie využívali pravidelně možnosti docházet na setkání s Pánem

---

⁵⁸ “Souznění, která se navazují při duchovním přátelství, se nedají roztrhnout: nebe tím, že do nich vrostlo, je může jen upevnit.“ ALTRICHTER, M. *Spirituální teologie*. Velehrad: 2017, s. 168.

v Eucharistii. Postupně se k nim přidávali i jejich dcery. Na svých rodičích viděli, jak je tato návštěva Pána proměňují, a také, jak důležité je nový darovaný den spojit s Bohem, který jej světu daroval. Úcta k Pánu, skrytému v hostii je u rodiny Martinových centrem celého dne, kolem kterého se vine celý program dne. Zélie často popisuje, jak je pro ni namáhavé jít na ranní mši svatou, po probdělé noci, když musela dohotovit objednávku na alençonskou krajku. Popisuje, jak je pro ni namáhavé, když noc proseděla u nemocného dítěte. Své fyzické limity odevzdává jako oběť Pánu. Dcery Martinových, si ze své matky berou příklad. Byla na zemi neustále činná, zaměstnána starostmi o rodinu a druhé.

Vidět vzory, ve svých rodičích, kteří se pravidelně chodí setkávat s Bohem, nemůže nechat jistě jejich okolí klidné. Vidí to i sousedé. Vidí to i jejich děti. Pro některé sousedy je každodenní návštěva kostela v ranních hodinách pohoršením, pro některé jsou manželé Martinovy těmi, kteří to s vírou a její praxí až chorobně přehánějí. Pro své děti jsou však zářivými vzory. Sama Terezie je jejich chováním brzy ovlivněna a snaží se i přes svůj dětský věk o přidružení se k rodičům na každou mši svatou. Vnímá, že toto chození do kostela není jen tak, ale vnímá docházení na mši jako něco vznešeného, posvátného. Vidí, že rodiče, ač pracují skoro celý den, vzdávají se spánku, aby mohli být s tím, o kterém tak často svým dětem vyprávějí.

Dcery Martinovy, brzy vytuší hluboké pouto, které prochází mezi jejich rodiči a Bohem. Duchovní život je především přátelství, a rodiče Martinovy toto přátelství upevňují každodenním setkáním s tím, komu důvěřují, komu dali bez výhrad svůj život a komu svěřili svou rodinu. Každý nový den začínají sebedarováním. Bůh jim odpovídá stejně a posiluje je, aby celý den byl plněji prožíván s ním. Dává jim milost trpělivosti v nesnázích, pomoc v řešení těžkých situací doma, v obchodě, s lidmi, s kterými se dostávají do kontaktu.

Když se někdo odevzdá Bohu, nakonec jen vyzíská, ale toto odevzdání musí být upřímné. Bůh vidí do lidského srdce, a štědrého dárce sám rád obdarovává. V přátelství se učíme toho druhého těšit, zpestřit naše souznění. Bůh dává v našem životě prostředky, a způsoby, abychom se naučili jej překvapovat a upevňovat náš společný vztah. To jsou milosti, veliké dary, kterými nás Bůh ve své dobrotě obdarovává.

4.6. Dar služby pro své okolí

Láska se projevuje nejen chválou, nejen slovy, ale konkrétními skutky. Dnes na expanzi projevů o druhé lidi není čas. Je docela na škodu, myslí-li si věřící osoba, že vše, co má na tomto světě vykonat je zahrnuto jen v oblasti angažování se v modlitbě, návštěvě nedělní mše svaté a to je vše. Zavírat se před skutečností opravdových problémů není správné. Zvláště

je-li v našich možnostech druhým lidem pomoci. Jak teprve musí být pro nás otazníkem a i zahanbením, řekneme-li, že nemáme čas. Měli rodiče Martinovi čas na druhé? Argumentací by mohlo být, že měli dost času, na sebe, na druhé, na Boha, protože civilizace v té době ještě nebyla natolik vyspělá, aby zprostředkovala lidem tolik využití času, jako v současném světě. Opravdu měli lidé v 19. století k sobě blíž. Vztahy byli jiné, i zájmy a talenty se uplatňovali v jiné míře. Opravdu se však rodina Martinových tolik liší od rodiny v současné době? Rodiče Martinovy sice měli služebnou, ale museli hodně času investovat nejen na vydělání peněz v obchodě, aby zabezpečili svou rodinu, ale také v péči o domácnost.⁵⁹ V té době ještě nebyli k dostání moderní výrobky k ulehčení života. Ženy museli hodně svého času investovat do praní, žehlení, údržby domácnosti, přípravy stravy.

Zélie navíc ze svého nabitého programu nevypustí dopisování, které není jen nějakým zpestřením volných chvil, ale je jistým smyslem propojením s druhými lidmi s dávkou pokory, laskavosti, a rady, je-li toho potřeba. Ve svých dopisech si nestěžuje na nepřízeň života. Někdy projevuje obavy, spíše však druhé zve k setkání s Bohem.

Zélie svůj čas během dne dokáže rozvrhnout smysluplně. Musí se věnovat objednávkám, dopisování, běžným domácím pracím, realizacím podnikatelských vizí, výchově dětí, výuce náboženství v rodinném prostředí, a to vše ještě stíhá za postupující nemoci, která ji vyčerpává. Vše koná věrně, vědoma si, že žádná chvíle na této zemi není hodna zmaru. Využívá všechny dostupné prostředky, aby byla darem pro druhé, v tom omezeném čase, který ji byl darován.

---

⁵⁹ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 1997, s. 88.

5. SVĚDECTVÍ VLASTNÍHO ŽIVOTA

Svatí o sobě většinou neví, že svatými jsou. Ve své pokoře to nepřiznají, a často to sami u sebe ani nezpozorují. Louis a Zélie Martinovi jsou těmito klasickými příklady, když posvěcují každý okamžik svého života, ale z hlediska své vlastní perspektivy si nedovedou uvědomit, nakolik je jejich vzor života důležitý pro jejich okolí.

5.1. Zélie Martinová – dar svého života

Jednoho dne Zélie zjistí, že s ní není něco v pořádku. Objevuje bulku na prsu. Po vyšetření se dozví, že má zhoubný nádor. Tato zpráva ji samozřejmě rozlítostní, ale vědoma toho, že tu musí být pro svou rodinu, je silná motivace, která ji pomůže vidět tuto nemoc jako prostředek, aby své děti ještě víc zaopatřila v tomto životě, ale i na duchovní cestě. Bratr Isidor Guérin ji pomáhal bolesti překlenout léčivy z jeho praxe lékárníka.

Na přání své rodiny podniká Zélie pouť do Lurd. Nemoc Zélii velmi vyčerpávala a po dvou letech Zélie umírá. V posledních letech svého života zcela zapomíná na sebe. Věnuje se péči o své okolí a plní úkoly, které považuje za důležité, ještě před svým odchodem vyřídit. Láska Boží ji popohání. Opravdová láska k Bohu se pozná tím, že vztah mezi Bohem a jeho tvorem je neustále dynamický, nedovolí člověku odpočívat.⁶⁰ Až do své smrti se vytrvale snaží Boha milovat i ve své nemoci a svých starostech, které ji vnitřně proměňují v silnější osobnost.

5.2. Louis přijímá nabídku podpory od rodiny

Nahradit svou manželku Louis plně nedokázal. Když nemohl dát dcerám alespoň lásku jejich matky, snažil se jim všemožně zpříjemnit jejich životy. Na plnohodnotný smutek po smrti své manželky neměl zřejmě Louis ani pomyslení, alespoň v té chvíli, kdy Zélie skonala.

Musel se postarat o všechny své dcery, které se najednou staly napůl sirotky. Starší dcery mu s chodem domácnosti pomáhali, ale taková náročná péče, potřebuje pomocnou ruku. Proto Louis reaguje kladně na nabídku svého švagra Isidora Guérina, který pobízí Louise k přestěhování do Lisieux. Louis jistě velice ocení tuto pomoc, když má na starosti tolik dcer.

---

⁶⁰Srov. WIDER, Dominik. OCD. *K plnosti lásky: úvahy nad dielami sv. Jána od Kríža*. Prešov: 1998, s. 100.

5.3. Vlastní nasazení pro realizaci přání dcer

Pavčina, Marie, Terezie, Leonie a Celina oznámí postupně svému otci své přání být Ježíšovými snoubenkami. Kdyby byl Louis Martin jiné povahy, zřejmě by jim toto rozhodnutí rozmlouval, nebo jim kladl podmínky, aby vydržely ještě pár let, aby si to pořádně rozmyslely. Kdyby byl jiný, možná by jej napadla sobecká myšlenka, že přece již ztratil milovanou manželku. Proč by se tedy ještě měl loučit s dalšími členy své primární rodiny? Neodporuje však přání svých dcer, naopak si cení jejich otevřenosti.

U Marie, svého drahého “diamantu” zatají pláč, u Leonie musí spontánně reagovat, neboť její první odchod ke klariskám na ulici Demi-Lune nebyl nijak plánován. Když Terezie vysloví své přání, vloží jí otec do rukou květinu. Ke svým dcerám používá někdy symboliky, aby skryl vnitřní hluboký cit, který se při loučení ozývá v jeho nitru. Jistě prožívá neskutečný smutek, když se za jeho dcerami zavírají dveře, a oni teď patří do rodiny spolusester na Karmelu. Pán si zamiloval Louisovy dcery a velmi po nich touží, proto je nepřestává volat a někdy je jeho volání bez možnosti prodloužení odkladu.

Pavčina i Marie jsou přijaty bez protestu komunity Karmelu v Lisieux. Když chce vstoupit do kláštera Terezie, je vše najednou složitější. Otec se snaží najít cestu, která by pro Terezii byla schůdnější. Kanovník Delatroëtte na vstup Terezie, odvětil rezolutním nesouhlasem. Ani ostatní řádové sestry jej bohužel nepřesvědčili. Správce kláštera otec Youf byl však touhou Terezie po Karmelu osloven a vyjádřil se, aby pan Martin, spolu s Terezii, navštívili biskupa v Bayeux, mons. Hugonina. Celá záležitost se však ani zde nerozhodla. Louis vzal Terezii spolu s Celinou na pouť do Říma, a také na audienci k papeži. Zde měla Terezie tak velkou odvalu, prosit za své povolání, že svou touhu papeži Lvu XIII. vyznala.⁶¹

5.4. Darování dcer Bohu

Odevzdat své dítě do manželství není nikterak lehké. Odevzdat dítě do náruče dobrého Boha, je snad ještě těžší. Zatímco v případě manželství, je možné se svými dětmi bez limitních omezení stýkat, u zasvěceného života je mnohdy více nepochopitelné omezení, které se sebou přináší. Přesto tato omezení nemají být zničující, ale obohacující. Člověk, který se odevzdá plně k dispozici Bohu, v zasvěceném způsobu života, přijímá odloučení jako součást nového způsobu života. Někdy je to bohužel náročnější, zvláště v případě, kdy rodiče nerozumí touze,

---

⁶¹ Srov. TEREZIE Z LISIEUX: *autobiografické spisy (Dějiny duše)*. Vimperk: 1991, s. 130.

kteřou najednou člověk v nitru pocítuje. Rodiče si přejí štěstí svých dětí a někteří rodiče je spatřují především v tom, že mladí založí rodinu a nebudou se pohybovat ve světě úplně osamoceni. Louis měl kdysi dávno touhu stát se mnichem. Proto, o to více, rozumí svým dcerám. Sám pocítuje, jak je spalující neodpovídat na cestu, ke které Bůh zve. Přišel o svou životní lásku. Jistě, ví, že je jeho milovaná manželka v nebi. Nyní mu však jedna dcera po druhé chtějí odejít. Copak tyto dcery nejsou odrazy jeho milované Zélie? Všechny se jí tolik podobají. Louis nemusí, ale chce dát všem svým dcerám souhlas ke vstupu.

Jeho současníci by se mohli domnívat, že si chce ulevit od svých starostí, více cestovat. Tyto názory jsou však zcela mylné. Bylo to sebeoběť. Louis pochopil toto povolání jako milost Boží. Jeho jednotlivé dcery vyhledávaly možnost, aby mu svá rozhodnutí citlivě řekly. Přesto citlivost těchto rozhovorů, byla jistě posléze vykoupena mnoha slzami a starostmi, které však Louis Martin nedal najevo. Tyto slzy, i tento smutek z odloučení, daroval Bohu, který volal své dcery blíž k sobě. Nejdříve vyprovází k branám Karmelu Pavlínu, po ní odchází Marie, pak odchází Leonie (nakrátko, ale velmi rychle), a pak Louis Martin odevzdá i svoji malou královničku Terezii.

Leonie i Celina natrvalo vstoupí do kláštera až po smrti svého otce. Avšak svou touhu mu vyjádří, ještě za jeho života. Tak se Louis Martin musel učit každý den vyrovnat s brzkým odchodem svých dcer za zdi klášterů. Darovat Bohu, co je Jeho. Odevzdat se, nehledě na své pohnutky. Bolest ale jistě zůstala a poznamenala i jeho další život.

5.5.Louisova nemoc a smrt

Louis si kladl otázku, jestli to, že odevzdal své dcery Bohu, je vůbec nějaká oběť. Vnímal jejich povolání jako Boží milost. Proto prosil Pána o možnost, mu ještě něco více dát, obětovat mu něco, čím by mu ještě posloužil. Něco, co by svému Bohu mohl na sklonku života darovat. Odevzdal tedy svou prosbu do Boží prozřetelnosti. Louis Martin byl nejdříve během cesty do Říma stížen záchvatem mozkové mrtvice. Pak už i jeho dcery, Leonie a Celina pozorovaly, že jejich otec je někdy unavenější, smutnější, více zapomíná. Propuká u něj postupně nemoc, která jej učiní společensky odepsaným.

Stíhá jej druhý záchvat mrtvice, začíná mít bludy, v podobě ohrožení jeho dcer. Běhá po Lisieux s pistolí, často také utíká z domu. Jeho dcery, Leonie a Celina jej dostatečně nedokážou uhlídat. Z obavy, že by si mohl ublížit, je umístěn do Ústavu Dobrého Spasitele v Caën.⁶² Tam se o něj dobře starají. Poté, co mu nemoc způsobí paralýzu dolních končetin,

---

⁶² Srov. TEREZIE Z LISIEUX: *autobiografické spisy (Dějiny duše)*. Vimperk: 1991, s. 156.

berou si svého otce, Leonie a Celina, domů, kde se o něj i nadále starají. Tato nemoc je zkouškou, celé rodiny, ale i pochopení pro dcery Martinovy. Zpráva o tom, že vždy inteligentní a zbožný muž se dostal do ústavu pro choromyslné, se šíří i po klášteře v Lisieux a stává se zdrojem mnoha pomluv, které si nejednou Terezie, Marie a Pavlína vyslechnou při rekreaci. Pro tři dcery na Karmelu je to velmi náročná zkouška, protože se v nich najednou vynořuje otázka, zdali oni nemají podíl na stresu a propuknutí nemoci u svého otce, tím, že od něj odešli. V posledních letech svého života, je pro své dcery vzorem svatého tichého mučedníka. Dozvídají se, že tato nemoc je jeho dar pro Boha, sebeobětování se za druhé. Louis přijal kříž, vědom si významu, který obnáší v hlubokém spojení jeho krátkého pozemského života s dimenzí celé věčnosti a významu pro druhé.

V Louisově životě se odráží moudrost kříže⁶³, kterou si uvědomuje ještě za svého plného vědomí, bez narušení intelektu a psychiky: Přijetí života a jeho významu jako takového v plném vztahu s Pánem je duchovním porozuměním pravé reality i věčnosti. Křížům se člověk v životě nemůže vyhnout, ale může jim darovat jiný význam. M. I. Rupnik (2003, s. 62) uvádí: *“Moudrost kříže znamená přijetí lásky, kterou daruje Duch Svätý, znamená uvědomit si, že pomocí této lásky vstupujeme do paschální logiky, protože ten, kdo miluje, trpí, ten, kdo se vystaví lásce a láskou píše dějiny vlastní existence, nevyhnutelně vstupuje do tajemství kříže (...), vše co darujeme, zůstává navždy...”*⁶⁴

Když Celina doveze svého otce naposledy do klášterní hovorny na Karmel, jeho dcery dožívá smutný konec života svého krále. Už s nimi ani nemůže mnoho mluvit, jen zašeptá: *“Do nebe!”*⁶⁵ Pan Martin umírá v roce 1894 na zámku v La Musse.⁶⁶

---

⁶³ RUPNIK, Marko Ivan. *Uvedení do duchovního života*. Velehrad: 2003, s. 62.

⁶⁴ Srov. Tamtéž, s. 63.

⁶⁵ SVĚTÁ TERÉZIA Z LISIEUX, *súborné dielo 1-4. Príbeh mojej duše*. Bratislava: 1997-2006, s. 51.

⁶⁶ Srov. DESCOUVEMONT, et al. *Terezie a Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 206.

6. SESTRY JAKO SESTRY V KRISTU

Všechny dcery Martinovy následovaly vnitřního volání v následování Pána k zasvěcenému způsobu života. Poznaly, že tento způsob života, je ten, ke kterému je Pán volá, že toto je plán Boha s jejich životy. Terezie se značně zasazovala o to, aby byla co nejdříve přijata, protože tomuto volání již nedokázala déle odolávat.

6.1. Jiná cesta – tatáž láska

Leonie putovala náročně za poznáním toho pravého místa, kde má svým životem sloužit. Nakonec jej našla. Zvolila si klášter sester v Caën. Svůj život zakotví v řeholi sester vizitantek. V jejím životě vidíme tak zajímavé obrácení jako popisuje její sestra Terezie. V jediný moment ji Pán daruje takovou milost, že ji přimkne naplno k sobě, a pomůže ji od té chvíle překonávat své vlastní sklony přirozenosti, se kterými velmi bojovala. Zůstává již natrvalo v klášteře, ze kterého předtím vystoupila a přijímá vše, co ji potká, tak věrně, jak jen může. Z lásky k Ježíši.

6.2. Sestry karmelitky

Nejmladší sestra Terezie se těší na vstup Celiny na Karmel. Její sestra a družka z mladých let již brzy bude zase brzy pohybovat vedle ní. Vše je ale jiné. Všechny sestry Martinovy musí učinit ve svých vztazích zásadní přesah. Aby jejich příbuzenství nebylo na potíž komunitě, musí zapomenout na své rodinně sesterské vztahy. Musí se naučit být otevřené, asertivní ke každé sestře, která teď tvoří jejich novou rodinu. Tak se postupně všechny sestry Martinovy, ale i jejich sestřenice, Marie Guérinová, zřikají pozemského příbuzenství a přijímají nové vztahy, které více otevírají srdce jedna pro druhou a pro všechny sestry, a milujícího Boha.

6.3. Terezie, odkazující na dva “svaté pilíře” 19. století

Je třeba se zamyslet nad jednou krásnou skutečností. Kdyby Terezie nebyla oslovena svou sestrou, aby započala psát své paměti, nedozvěděli bychom se nic o této rodině. Díky spisu „Dějiny duše“, je i nám odhalena “malá cesta“ sv. Terezie. Ježíš v nás má růst a my se umenšovat. Touto malou cestou zahanbila i mnohé teology. Ve svých spisech Terezie postupně odhalovala nejen svou vnitřní cestu, ale i život celé její rodiny.

Ve spisech je zřetelně vidět zásahy Pána, který sám pečuje o své děti. Ať už milost obrácení a změna neustálého pláče a citlivosti, v pevnou vyzrálost u Terezie, nebo Boží milost obrácení

Leonie, a vložení pokoje a odvahy do jejího srdce, pro řeholní život. Taktéž povolání Marie k tomu, aby se stala i s Pavlínou náhradními matkami pro své tři sestry. Také pomoc pro Zélii a Louise na cestě k odhalení své pravé životní cesty v manželství.

Terezie a její sestry se podíleli svými zápisky, dopisy, lístečky a pořízením fotografií na docela jasném zdokumentování života rodiny Martinových, jejich vzájemného propojení. Celina díky fotoaparátu zachytila nejen statickou uniformitu. Zachytila i vycházky, povídání, smích, malování, sportovní vyžití dcer, lásku ke zvířatům, lásku k rodině. Tak se utvořil prostor pro sdílení životního příběhu, který sice proběhl před dlouhou dobou, ale je stále aktuální.

7. PROCES BEATIFIKACE A KANONIZACE LOUISE A ZÉLIE

Ani po své smrti, Louis a Zélie nepřestávají být činní v přímluvách u Boha. Z USA, Kanady, a z mnoha jiných míst na celém světě, jsou hlášeny zázraky na přímluvu Louise a Zélie Martinových. Lidová úcta a víra v tyto svaté, se rozšířila prakticky po celém světě. Pod petici požadující blahorečení rodičů sv. Terezie se podepsalo na desetitisíce lidí.⁶⁷

V odpovědi na tuto lidovou horlivost, biskupové v Lisieux a v Alençon, otevírají dva beatifikační procesy, které jsou v letech 1957-1960 vedeny samostatně. V roce 1994 podepisuje Jan Pavel II. “Dekret o heroičnosti ctností Louise a Zélie Martinových”, a jsou prohlášeni, za “ctihodné”.⁶⁸ Při beatifikačním procesu je dále potřeba, aby se udál zázrak na přímluvu onoho světce.⁶⁹ Tento zázrak se uskutečnil v červnu roku 2001, kdy se italské rodině narodil malý chlapec s nedostatečnou funkcí plic. Aby mohl přežít, musel být napojen na dýchací přístroje. Rodiče, Valter a Adéle Schiliro, se společně s otcem Antoniem Sangallim, personálem nemocnice, s farností a modlitebními skupinami, přimlouvali za zázrak na přímluvu Louise a Zélie Martinových. Malý chlapec Pietro Schiliro je úplně a zázračně uzdraven.⁷⁰ Církev toto uzdravení uznala za zázrak Louise a Zélie Martinových. Dne 18. října 2008 je tento pár blahorečen.

Dalším zázrakem, který vedl nakonec ke kanonizaci Zélie a Louise Martinových, je taktéž udruvení dítěte. Jedná se o uzdravení španělské holčičky Carmen Perez Ponz z Valencie, která se narodila v roce 2008 předčasně, a se závažným krvácením do mozku. Louis a Zélie Martinovi byli kanonizováni 18. října 2015.⁷¹

---

⁶⁷ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 140-141.

⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 141.

⁶⁹ Srov. NĚMEC, Jaroslav. *Cesta ke kanonizaci: s abecedním seznamem světců kanonizovaných ve 20. století*. Olomouc: 1999, s. 69.

⁷⁰ Srov. MONGIN, Hélène. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: 2009, s. 141.

⁷¹ FILZ, Gretchen. The Remarkable Martins: The Miracle that Made Saints Louis & Zélie. In: catholiccompany.com [online]. 16. 10. 2015.[cit.2018-03-19].

Dostupné z: catholiccompany.com/getfed/louis-zelie-martin-canonization-miracle/html

ZÁVĚR

Bůh, který tyto dva lidi „dal dohromady“, a spojil je v jedno, jim žehnal každý den. Provázel je ve všech započatých dílech.. Louis a Zélie prožili krásný život. Oni tehdy zřejmě neviděli to, co nyní vidíme my. Neviděli svatost, neviděli, jak vyzařovali svým životem touhu být přátelé Boží. Jejich nasazení pro to, aby byl každý den Pán ctěn a oslavován, je centrem jejich života. Louis a Zélie se nechali formovat Pánem. Jejich každodenní návštěva mše svaté a jejich svěření denních záležitostí Pánu, ovlivňovala již od ranního rozbřesku jejich životy. Měli v sobě touhu naplnit naplno čas, který jim byl určen. Tento způsob života nemohl neovlivnit jejich dcery. Každodenní blízkost s Pánem, není jen tak možné přehlédnout. Louis a Zélie Martinovi své hodnoty předali svým dětem. Snažili se jim zprostředkovat nauku, aby v jejich životech byl Bůh na tom nejdůležitějším místě, aby zaujal první místo v jejich duších.

Louis a Zélie uvažují nad svým denním životem, a pomalu dozrávají k pochopení věčnosti. Zvláště, když Zélii umírají čtyři děti. Zélie vnímá, že v nebi je díky jejím zemřelým dětem o další světce víc. Zvláště úzkostlivě dbá na to, aby byly děti v nebi dobře přijaty. Otec svým dcerám zprostředkuje vždy otevřenou náruč, plnou pochopení, laskavosti, spravedlnosti a milosrdenství, a zároveň i humoru, který je světlem naděje při životních strastech. Je to jejich Král a ony jeho milované Královničky.

Jako se kniha píše z jednotlivých řádků a stránek, tak se i z nepatrných okamžiků našeho života skládá celý náš životní příběh. Louis a Zélie využili vhodně každý okamžik k tomu, aby jednou v dějinách zazářili jako světla nejen pro své dcery, a okolí, ale i pro nás, kteří věříme, že jsou svatí, že jsou přátelé Boží a věčně se s Ním radují. Pomáhají nám pochopit věčnost. Na tomto světě už více než sto let nežijí, ale my je máme možnost díky jejich dceři Terezii znát a prosit je o pomoc a těšit se jednou na setkání s nimi.⁷²

“Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.“ (Ef 2,8-10).

Opravdu, víra je veliký dar. Syn Boží sestoupil z nebe, aby nás k sobě blíž přitáhl. Naše duše se musí namáhat při výstupu k Bohu. Pokrok v duchovním životě, je odrazem snahy jedince, který spolupracuje s Boží milostí.⁷³

Bůh je k nám neskutečně laskavý. Pokud pochopíme jeho dar života pro nás a prožijeme jej ve společenství s Bohem, s naším Dárcem, tak náš život bude naplněný, aniž by záleželo

⁷² Srov. ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. Velehrad: 2012, s. 123.

⁷³ Společná činnost lidských sil a Ducha svatého je označována jako synergetismus. Srov. ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. Velehrad: 2012, s. 61

na tom, jaké povolání si v našem životě zvolíme. Duchovní život je neustále dynamický, je to totiž vztah s tím, kterého naše duše miluje. V dějinách tohoto světa žili vzory lásky, svatí, kteří žili v přátelství s Bohem. Nebojíme se je oslovit v případě, kdy potřebujeme jejich přímluvu. Věříme v to, že svatí jsou přátelé Boží a přimlouvají se za nás u Něj. Svatí jsou jako majáky, které září na cestu ostatním, aby se neztratili v příboji vln tohoto světa. A mezi tyto svaté patří i Louis a Zélie Martinovi, kteří byli a jsou inspirací pro své dcery, ale i pro církve putující.

Nedokážeme až tak dalece obsáhnout jejich prožívání běžných denních rozhovorů a postřehů, které si sami jednotliví členové této rodiny nosili v srdci. Terezie popsala vnějškové postřehy kolem své rodiny a své vnitřní pocity. Přesto je možné vnímat, že v této rodině měl Pán do domu, ale i do všech srdcí v této rodině, neomezený přístup, protože byl neustále zván.

Louis a Zélie se snažili své dcery vést k Pánu tím způsobem, aby se v nich už v dětství vytvořil základ pro cestu, na které si je Pán už v pozdějším věku převzal sám do své vlastní výchovy. A to je to nejdůležitější, co pro své dcery mohli vykonat.

Louis a Zélie Martinovi se i nám můžou státí vzorem následování. Jejich běžný život posvěcený modlitbou, láskou, důvěrou k Pánu, to vše je nám blízké. Nežili jiný život než ten náš. Svůj čas na této zemi prožívali formou touhy po věčnosti s Bohem. Jejich lpění na tom, aby i jejich dcery poznaly Boha, byl projev lásky k Pánu. Což není největší štěstí, podělit se o své štěstí a k němu vést i jiné?

Louis a Zélie jsou zářivými vzory svatosti, můžeme čerpat z jejich životního příběhu povzbuzení pro nás. Stejně jako jejich dcery čerpaly z jejich lásky, přímluv u Boha a Matky Boží, a z jejich duchovního bohatství.

Současná doba je prosycena spíše touhou po přítomnosti. Bez ohledu na minulost a na budoucnost. Měli bychom se naučit oprašovat dějiny jedinců, kteří žili před námi. Zjistíme, že třebaže jsou tolik let mrtví, věrně s námi žijí naše životy, a pomáhají nám každodenní přímluvou.⁷⁴ Tak je společenství církve jednou velkou rodinou, ve které každý nachází své uplatnění. U Boha je jiná dimenze času. Obyčejný člověk si to neumí představit. Ti, kteří zemřeli, neztratili svou existenci, jsou navěky s Pánem. My svaté nemůžeme svými smysly vnímat, ale oni ví o našich prosbách, díky milosti Boží, a pamatují na nás, abychom také my přišli na to místo, po kterém tolik toužíme. A abychom se setkali s Tím, po kterém naše duše prahne.

---

⁷⁴ Srov. ALTRICHTER, Michal. *Úvod do hagiografie*. Velehrad: 2014, s. 71.

SEZNAM ZKRATEK

BP – bakalářská práce

Srov. – srovnání

SEZNAM LITERATURY

LITERATURA

ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. Vyd. 1. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2007. 141 s. Studijní texty; 40. ISBN 9788086715711.

ALTRICHTER, Michal. *Úvod do hagiografie: teologické podněty k odkazu světeckých osobností*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2014. 94 s. Prameny spirituality, 36. ISBN 9788074121517.

ALTRICHTER, Michal. *Spirituální teologie*. Vyd. 1. Olomouc: Nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, 2017. 734 s. Prameny spirituality; LXIX. ISBN 9788074122781.

BIBLE. *Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih)*: český ekumenický překlad. 19., (10. opr.) vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2013. 1387 s. ISBN 9788087287668.

CROISSANT, Jo. *Žena, neboli, Kněžství srdce*. Překlad Tomáš Chudý. 1. Vyd. Praha: Paulínky, 2005. 165 s. Katecheze a formace. ISBN 8086025934.

CUSKELLY, E. J. *Současná spiritualita: duchovní život z hlediska moderní psychologie*. Vyd. k KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994. 263 s. ISBN 8085527707.

DESCOUEMONT, Pierre a Helmuth Nils LOOSE. *Terezie a Lisieux*. Editor Daniel LEPRINCE. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, 334 s. ISBN 8071922382.

GEORGES, P. *Spiritualita Karmelu*. Praha: Zvon, 1991. 14 s. Karmelitánská spiritualita. ISBN 8071130338.

GRÜN, Anselm. *Co žíví lásku: vztahy a spiritualita*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 134. ISBN 9788026200154.

MONGIN, H  l  ne. *Rodiče Terezie z Lisieux*. Kostelní Vydří: Karmelit  nsk   nakladatelství, 2009. 143 s., 8 s. obr. příl. Osudy; sv. 36. ISBN 9788071953593.

NĚMEC, Damián. *Manželství katolick   církve s ohledem na platn   česk   právo*. Praha: Krystal OP, 2006. 215 s. ISBN 8071950653.

NĚMEC, Jaroslav. *Cesta ke kanonizaci: s abecedním seznamem světců kanonizovan  ch ve 20. století*. Olomouc: Matice cyrilometod  jsk  , 1999. 126 s. ISBN 8023839764.

RUPNIK, Marko Ivan. *Uveden   do duchovního ř  vota*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2003. 68 s. ISBN 8086715094.

SV  T   TERÉZIA Z LISIEUX, *súborné dielo 1-4. Př  beh mojej duře, 1*. Bratislava: Nakladatelství L   , 1997-2006. s. 440. ISBN 8071141305.

SV  T   TERÉZIA Z LISIEUX, *s  born   dielo 1-4. Listy, 2*. Bratislava: Nakladatelství L   , 1997-2006. s. 446. ISBN 8071142530.

ř  PIDL  K, Tom  ř. *Prameny světla: (příručka kř  st'ansk   dokonalosti)*. 2. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000. 533 s. ISBN 8086045412.

TEREZIE. *Dějiny duře sv. Terezie Jeř  řkovy, karmelitky (1873-1897)*. V Praze: Pr  myslov   tiskárna, 1929. 337 s. ISBN nevedeno.

TEREZIE Z LISIEUX: *autobiografick   spisy (Dějiny duře)*. 1 vyd. Vimperk: Nakladatelství VIK, 1991. 266 s. ISBN 8090080758.

TEREZIE. *Vstupuji do ř  vota: poslední rozhovory*. Vyd. v Karmelit  nsk  m nakl. 1. Kostelní Vydří: Karmelit  nsk   nakladatelství, 1992. 232 s. Karmelit  nsk   spiritualita; sv.   . 22. ISBN 8085527111.

WIDER, O. Dominik. *K plnosti lásky: uvaří nad dielami sv. J  na od Kr  řa*. Prešov: Michal Vař  ko, 1998. 255 s. ISBN 8071651206.

INTERNETOVÉ ZDROJE

FILZ, Gretchen. The Remarkable Martins: The Miracle that Made Saints Louis & Zélie. In: catholiccompany.com [online]. 16. 10. 2015 [cit.2018-03-19].

Dostupné z: catholiccompany.com/getfed/louis-zelie-martin-canonization-miracle/html

HANN, R. Martin sisters – Sister Marie of the Sacred Heart (Marie Louise Martin). In: martinsisters.org [online]. 2.1.2018 [cit.2018-03-16].

Dostupné z [http:// martinsisters.org/sister_marie_of_the_sacred_heart.html](http://martinsisters.org/sister_marie_of_the_sacred_heart.html)

The children of Louis and Zélie Martin – Sanctuaire/ Sanctuaire. In: louiszeliemartin-alencon.fr/en/ [online]. 16.3.2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <http://louiszeliemartin-alencon.fr/en/la-famille-martin/the-children-of-louis-and-zelie-martin/html>

Sr. M. Milada od Spasitele světa, OCD. Marie Leonie Martinová. In: bosekarmelitky.cz [online]. 16.3.2018 [cit. 2018-03-16].Dostupné z: <http://bosekarmelitky.cz/sv-ludvik-a-zelie-martinovi/marie-leonie-martinova/html>

HANN, R. Martin sisters – Sister Françoise Therese. In: martinsisters.org [online]. 2.1.2018 [cit. 2018-03-16].Dostupné z: http://www.martinsisters.org/sister_francoise_therese.html